

SECRETARIA GENERALIS
SYNODI

Een korte presentatie van het *Instrumentum laboris* voor de tweede zitting van de XVI Gewone Algemene Vergadering van de Bisschoppensynode

In 2021 werd de Kerk van God "in synode bijeengeroepen" (cf. *Voorbereidend Document*, nr. 1). Sindsdien hebben de plaatselijke Kerken waarin en van waaruit de katholieke Kerk in haar eenheid en universaliteit voortleeft, de uitnodiging aanvaard om na te denken over de stappen die God van zijn Kerk vraagt. Dit is een kwestie, vandaag net als gisteren, van het verkondigen van het Goede Nieuws van Jezus Christus, Degene die de wereld redt, geneest en leidt naar volledige vervulling. Samen wandelen - dat is: 'synodaal'
- op de door Jezus aangegeven weg is de voorwaarde voor iedereen in de Kerk, levend in gemeenschap, om deel te nemen aan deze gemeenschappelijke zending.

* * *

Het *Instrumentum laboris* (IL) is, zoals de naam al aangeeft, in de eerste plaats een "werkinstrument" voor de leden van de Assemblee die in oktober (2-27) in Rome bijeenkomt. De tekst biedt geen kant-en-klare antwoorden en is ook niet bedoeld om alle zaken te behandelen die te maken hebben met synodaliteit. Het behandelt eerder de vragen die verband houden met de titel van het document: "Hoe een synodale missionaire Kerk te zijn". Het is een **oriënterende tekst, in essentie verwoord en ontworpen om gebed, dialoog, onderscheiding en het rijpen van een consensus aan te moedigen**. Het gaat uit van de convergenties die tijdens de reis tot rijping zijn gekomen, in afwachting van de overhandiging aan de paus van een *slotdocument* van de XVIe gewone algemene vergadering van de bisschoppensynode.

In de komende maanden kan de tekst in verschillende kerkelijke settings gebruikt worden om het hele Volk van God aan te moedigen deel te nemen aan gebed en het delen van overdenkingen, en om de taak die aan de leden van de Assemblee is toevertrouwd te ondersteunen.

De balans opmakend van de reis tot nu toe en in het bijzonder van de bijdragen die de lokale Kerken in de eerste maanden van 2024 hebben geleverd, biedt het *Instrumentum laboris* voor de tweede zitting van de XVIe gewone Algemene Vergadering van de Bisschoppensynode enkele oriëntaties en voorstellen over hoe de Kerk als geheel, de lokale Kerken en de groeperingen van Kerken kunnen en zullen groeien in "synodaal in zending" zijn.

Daarom moet het IL worden gelezen **binnen de context van het hele synodale proces dat in 2021 is gestart en in continuïteit daarmee**. Dit omvat, wat belangrijk is, de raadpleging van de lokale Kerken, de continentale vergaderingen, de eerste zitting van de vergadering van de bisschoppensynode, het *syntheseverslag*, de internationale bijeenkomst van *parochiepriesters voor de synode*. Het omvat ook het werk van de tien studiegroepen die door de Heilige Vader belast zijn met de grondige bestudering van tien hoofdthema's. Deze groepen verwerken enkele van de aanwijzingen die tijdens de eerste zitting naar voren kwamen in hun werk en zijn al bezig met het activeren van de "implementatiefase" van het synodale proces zoals voorzien in de Apostolische Constitutie *Episcopalis Communio*.

Na de Inleiding bestaat het IL uit vijf delen. Na de Inleiding opent het IL met een deel dat gewijd is aan de **Grondslagen** van het begrip van synodaliteit, waarin het gerijpte bewustzijn dat onderweg is opgedaan en bekrachtigd door de *Eerste Zitting wordt herhaald*. Daarna volgen **drie nauw met elkaar verweven delen**, die het missionaire synodale leven van de Kerk vanuit verschillende perspectieven belichten: (I) **Relaties** - met de Heer, tussen broeders en zusters en tussen Kerken. Deze relaties ondersteunen de vitaliteit van de Kerk op manieren die veel radicaler zijn dan het louter structurele; (II) **Wegen** die de dynamiek van relaties op praktische manieren ondersteunen en voeden; (III) **Plaatsen** die, tegen de verleiding in van vormen van abstract universalisme, spreken over de concreetheid van de contexten waarin relaties worden belichaamd, met hun verscheidenheid, pluraliteit en onderlinge verbondenheid, en met hun geworteldheid in het bezielende fundament van de geloofsbelijdenis. Elk van deze secties zal het onderwerp zijn van gebed, dialoog en beraad in een van de modules die het werk van de Tweede Zitting zullen structureren.

* * *

De introductie

De inleiding herinnert aan de weg die tot nu toe is afgelegd en dankt God voor de vruchten die het synodale proces al heeft voortgebracht en die herkenbaar zijn in een levendige Kerk die in beweging is. Een van deze vruchten is het wijdverbreide gebruik van de synodale methodologie van Gesprek in de Geest. Het document begint met een passage uit het boek van de profeet Jesaja, waarin een banket wordt beschreven dat door de Heer is bereid voor alle volken, een symbool van gezelligheid en gemeenschap. Dit thema is verbonden met de missie van de Kerk om hoop en heil te brengen aan de mensheid, vooral aan hen die lijden. De synodale reis wordt gezien als een kans om het Volk van God te vernieuwen in zijn zending, geworteld in zijn gemeenschappelijke doopidentiteit en de diversiteit van kerkelijke contexten.

De leidende vraag die centraal staat in deze reflectie is: "Hoe een synodale Kerk in missie te zijn?": Deze vraag betreft niet alleen het verbeteren van de structuren en procedures van de Kerk, maar ook, meer fundamenteel, het vernieuwen van de missionaire inzet van allen. Dit vereist een diep begrip van synodaliteit en een openheid voor voortdurende bekering. Tot slot herinnert de Inleiding eraan dat de twee zittingen van de Vergadering XVI in continuïteit bestaan "en bovenal maken ze deel uit van een breder proces dat, zoals de Apostolische Constitutie *Episcopalis communio* stelt, niet zal eindigen aan het einde van oktober 2024".

* * *

Grondslagen (nrs. 1-21).

Tijdens de tweede zitting zal de Assemblee spreken over de **fundamenten** die de weg van bekering en hervorming structureren die het Volk van God wil volgen om steeds meer synodaal te zijn in zijn zending. Deze weg stelt ons in staat verscheidenheid en verschil te harmoniseren en de wederkerigheid van mannen en vrouwen vruchtbaarder te beleven in een reis van voortdurende bekering en hervorming.

Dit hoofdstuk biedt de horizon waarbinnen pastorale en theologische reflecties en voorstellen geplaatst kunnen worden, waarbij de fundamenten van de missionaire synodale Kerk verkend worden, in het bijzonder haar identiteit als Volk van God en Sacrament van eenheid. Deze visie is geworteld in de levende traditie van de Kerk en komt tot uitdrukking in de convergenties die zijn ontstaan tijdens de synodale reis. Synodaliteit wordt gezien als een weg van bekering en hervorming, gericht op de zending en deelname van alle gedoopten. De Kerk is geroepen om een teken van eenheid en een instrument van verzoening te zijn in een wereld die gekenmerkt wordt

door verdeeldheid en conflicten. Dit vereist een vernieuwd begrip van kerkelijke gemeenschap en een inzet om synodaliteit in al haar dimensies te beleven. Dit hoofdstuk

geeft ruimte om na te denken over de noodzakelijke wederkerigheid tussen mannen en vrouwen. De bijdragen die in alle fasen van het proces zijn ontvangen, spreken over de noodzaak om meer erkenning te geven aan de charisma's, roeping en rol van vrouwen op alle terreinen van het kerkelijk leven.

Tijdens de tweede sessie

Door de praktijk van Gesprek in de Geest - een praktijk die al werd ervaren tijdens de Eerste Zitting - en door de verdieping van de perspectieven die in dit document worden genoemd, zal de Assemblee worden opgeroepen om het bestaan van een authentieke kerkelijke consensus over deze fundamentele aspecten van het leven van het Volk van God te verifiëren en te manifesteren.

* * *

DRIE PERSPECTIEVEN

Deel I - BETREKKINGEN (nrs. 22-50)

De fundamentele die in het eerste deel van het document besproken zijn, bieden de context om na te denken over de relaties die de Kerk in staat stellen synodaal te zijn in haar zending. Dit zijn vooral de relaties met God de Vader, in Jezus Christus en de Heilige Geest, die sacramenteel tot uitdrukking komen in de weg van de christelijke initiatie. Dit brengt ons ertoe om na te denken over de relaties tussen de leden van het Volk van God, aan wie de Heilige Geest het vermogen geeft om op verschillende manieren te handelen voor het welzijn van allen (charismatische gaven). Onder dit heilige Volk bevinden zich personen die geroepen zijn om verschillende diensten te verrichten (bedieningen). Door het sacrament van de Heilige Orde worden sommigen geroepen om deel te nemen aan het priesterschap van Christus, de herder en het hoofd, als gewijde bedieningen. Ten slotte worden wij ertoe gebracht na te denken over de betrekkingen tussen de Kerken in het conciliaire perspectief van de "uitwisseling van gaven", met inbegrip van oecumenische betrekkingen met andere Kerken en kerkelijke Gemeenschappen en de dialoog met culturen. Wij bevorderen deze uitwisseling in en voor een wereld die, te midden van zoveel tegenstellingen, altijd blijft hongeren naar gerechtigheid, vrede en hoop; een transcendente hoop en gerechtigheid die verder reikt dan de beperkingen van wat op dit moment mogelijk is.

De vitaliteit van de Kerk overstijgt haar structuren en nodigt ons daarom uit na te denken over het cultiveren van authentieke en diepe relaties. Relaties zijn de basis van het synodale en missionaire leven van de Kerk, dat tot uitdrukking komt in de gemeenschap en deelname van alle leden van het Volk van God aan de ene zending. Een relationele en minder bureaucratische Kerk is het verzoek dat voortkomt uit de rapporten van de lokale Kerken, en in het bijzonder uit de stem van jonge mensen.

Tijdens de tweede sessie

De Assemblee zal worden opgeroepen om zich te buigen over zaken als: de erkenning, onderscheiding en bevordering van charisma's en bedieningen die geworteld zijn in het doopsel; het voorstel om een dienst van luisteren en begeleiden te erkennen als een profetisch teken van een synodale Kerk; de relatie tussen gewijde bedieningen (bisschop, priester en diakens) in de lokale kerk en hun dienst aan het Volk van God waarvan zij deel uitmaken. Het zal ook een gelegenheid zijn om het concept van de "uitwisseling van gaven" tussen de lokale kerken te verkennen, dat ook op lokaal niveau aan mogelijkheden en urgentie heeft gewonnen, deels door de migratie van christenen en in de oecumenische sfeer en in en door de dialoog met andere religieuze tradities en de hele mensheid.

* * *

Deel II - PATTEN (nrs. 51-79)

We zullen dan de wegen bekijken die ons in staat stellen om waarlijk christelijke relaties te koesteren die ons in staat stellen om onze gemeenschappelijke zending uit te leven. Eerst bekijken we de **vormingswegen** die dit doel dienen op alle niveaus van het leven van de Kerk. Het IL herinnert eraan dat "er geen zending is zonder context, er geen Kerk is zonder geworteld te zijn in een bepaalde plaats, met haar culturele eigenheden en historische omstandigheden. Daarom is het onmogelijk vormingsplannen in abstracto op te stellen. Het is nodig om de methoden en criteria te formuleren die ons in staat stellen om een "onderscheiding van de gemeenschap" uit te voeren, die ons in staat stelt om in verschillende situaties te luisteren "naar wat de heilige Geest tot de kerken zegt" en om op die manier wijze beslissingen te nemen. Deze onderscheiding moet de verantwoordelijkheid en deelname van allen verwoorden en de specifieke taak aangeven van hen die de dienst van het gezag uitvoeren. Tenslotte zal aandacht worden geschonken aan de behoefte aan procedures die personen met kerkelijke verantwoordelijkheden in staat stellen **op transparante wijze verantwoording af te leggen** over hun daden ten behoeve van de zending van de Kerk.

Tijdens de tweede sessie

De Assemblee wordt opgeroepen concrete manieren voor te stellen om aan deze behoeften tegemoet te komen met betrekking tot vorming, onderscheidingsvermogen van de gemeenschap, de samenstelling en praktijk van besluitvormings- en besluitvormingsprocessen, transparantie, verantwoording en evaluatie, beschouwd binnen het fundamentele perspectief van de eenheid van de katholieke Kerk en met erkenning van de verscheidenheid aan contexten.

* * *

Deel III - PLAATSEN (nrs. 80-108)

Relaties en paden worden gevormd op plaatsen. "Plaats" wordt niet louter gedefinieerd in geografische of puur ruimtelijke termen; denken over plaatsen is eerder herinneren aan de specificiteit van cultuur, haar contextuele karakter en de dynamische aard van de menselijke conditie. Het IL analyseert de concrete contexten waarin relaties worden belichaamd, erkent de verscheidenheid en pluraliteit van kerkelijke ervaringen en nodigt ons uit om een statische visie op plaatsen en een piramidale structuur van relaties tussen de verschillende kerkelijke realiteiten (parochie, bisdom of eparchie, kerkelijke provincie, universele kerk) te overwinnen. De Kerk, één en universeel, leeft 'in plaatsen' en is 'van plaatsen', levend in een dynamische circulariteit en wederkerigheid (of 'wederzijdse innerlijkheid') van relaties. Binnen deze horizon en met vermindering van zowel verstrooiing en particularisme als de neiging tot homogenisering en vervlakking, reflecteert het document op thema's van participatie in de lokale Kerken en de onderlinge verbanden tussen synodaliteit, collegialiteit en primaat in groeperingen van Kerken en in de Kerk als geheel. Dit omvat een speciale focus op het vernieuwde profiel van de bisschoppensynode.

Tijdens de tweede sessie

De Assemblee zal daarom onderwerpen kunnen behandelen als de bevordering van deelname aan het leven van de lokale Kerk via de daarvoor bestemde organen, de relaties tussen de Kerken en tussen de bisschoppen (bisschoppelijke conferenties, oosterse hiërarchische structuren, bijzondere Concilies, het profiel en de functie van de bisschoppensynode, de dienst aan de eenheid van de bisschop van Rome in een synodale Kerk, bezinning op de 'nieuwe situatie' van de oecumenische weg, naar de zichtbare eenheid van alle christenen).

* * *

Conclusie (nrs. 109-112)

Het document besluit met eraan te herinneren hoe reflectie over *hoe* we de synodale dimensie van de Kerk dieper kunnen beleven een dienst is aan de mogelijkheid van een effectievere verkondiging van het evangelie. Het is een weg van bekering die een bron van vreugde is voor wie hem bewandelt en van verzoening en genezing voor individuen en gemeenschappen. Alles is een oproep tot relatie en een getuigenis van niet-zelfredzaamheid. De laatste regels zijn een uitnodiging om de reis voort te zetten als *pelgrims van hoop*.